

सूत महाबुद्धे भगवान् ब्रह्मचिन्तमः । इतिहासपुराणार्थं व्यासः सम्यगु-
पासितः ॥ दुर्दोहिष मतिनस्य त्वं पुराणाश्रयां शुभां । अमीषां विप्र-
मुख्यानां पुराणं प्रति या मतिः ॥ शुश्रूषेयं महाबुद्धे तच्छ्रावयितुमर्हसि ।
इमे सर्वे महात्मानो नानागोत्राः समागताः ॥ स्वान् स्वान् धर्मान् पुरा-
णोक्तान् शुश्रूषून् ब्रह्मवादिनः । संयुतान् दीर्घसत्वे स्मिंस्तांस्त्वं श्रावयथा
मुनीन् ॥ पात्रं पुराणं सर्वेषां कथयस्व महामते । कथं पात्रं समुद्भूतं ब्रह्मा
तत्र कथं भवेत् । प्रोद्भूतेन कथं सृष्टिः कृता तेन तथा वद ॥ एवं पृष्टः स
सूतस्तु प्रत्युवाच शुभां गिरं । सूक्ष्माच्च न्यायसंयुक्तां प्रवृत्त्यादौमहर्षिणिः ॥
प्रीतो स्थनगृहीतो स्मि भवद्भिरनुचोदनात् । पुराणार्थप्रमाणकैः (L. pra-
māṇajñaiḥ) सर्वधर्म्मपरायणैः ॥ धर्म्म एष तु सूतस्य सद्भिर्दृष्टः सना-
तनः । देवतानामृषीणाञ्च राज्ञाममिततेजसां ॥ तत्त्वं सकारणं कार्यं
स्तुतीनाञ्च महात्मनां । इतिहासपुराणेषु दृष्टा मे ब्रह्मवादिनः ॥ न च
वेदेष्वधीकारः कश्चित् सूतस्य दृश्यते । वैष्णवस्य हि पृथोर्ध्वे वर्त्तमाने
महात्मनः ॥ मागधश्चैव सूतश्च स्तुतवन्तौ नरेश्वरं । तुष्टेनाथ तयोर्द्वेजो
वरो राज्ञा महात्मना ॥ सूताय सूतविषयं मगधं मागधाय च । अत्र
सूत्यां समुत्पन्नः सूतो नामेह जायते ॥ ऐन्द्रे सत्वे प्रवृत्ते तु ग्रहयुक्तं बृह-
स्पतिः । जुहावेन्द्र्यं वार्हस्पत्यस्तत्र सूतो व्यजायते ॥ शिष्टहव्येन यत्
सूतमभिभूतं गुरुर्हविः । अवरोद्धरोत्तरायेण जज्ञे तत्तत्र सकरं ॥ यच्च
वृत्त्या समभवत् ब्राह्मण्यां क्षत्रयोगतः । तत्रः पूर्वैश्च साधर्म्मा तुल्यधर्म्माः
प्रकीर्त्तिताः ॥ मध्यमो ह्येष सूतस्य धर्म्मः क्षत्रोपजीवनं । रथनागाश्च-
रितं यच्चान्यादपि हिंसितं ॥ नानाशिल्पं कलाशास्त्रं पुराणे कथितं
पुरा । पुराणेष्वधिकारो मे विहितो ब्राह्मणैरिह ॥ यत् स्वधर्म्ममहं पृष्टो
भवद्भिर्ब्रह्मवादिभिः । तस्मात्सम्यक् तु विज्ञेयं पुराणमृषिपूजितं ॥ पितॄणां
मानसी कन्या वासवी समपद्यत । अध्यापिता च पितृभिर्मह्यनारी बभूव
सा ॥ तरलांवाहनाखासो निमिन्नं यस्य जन्मनः । तस्यां बभूव सुतपा
महर्षिस्तु पराशरात् ॥ तस्मै भगवते कृत्वा नमः सत्याय वेधसे । पुरुषाय
पुराणाय ब्रह्मवाक्यानुवर्त्तिने ॥ माधवब्रह्मरूपाय विष्णवे संशितात्मने ।
जातमात्रञ्च यं वेदा उपतस्थुः ससंग्रहाः ॥ सतिमन्यानमाविध्य येनासौ
श्रुतिसागरात् । प्रकाशो जनितो लोके महाभारतचन्द्रमाः ॥ भारतं
भानुमानिन्दुर्यदि न स्युरमी त्वयः । ततो ज्ञानतमोन्धस्य कावस्था जगतो
भवेत् ॥ व्यासं नारायणं विद्धि विद्धि नारायणं प्रभुं । को ह्यन्यः पुण्ड-
रीकाक्षान्महाभारतकृद्भवेत् ॥ सर्वस्य जगतो लोके पूजिताश्चातितेजसः ।
पुराणं सर्वशास्त्राणां प्रथमं ब्रह्मणा स्मृतं ॥ त्रिवर्गसाधनं पुण्यं शतको-
टिप्रविस्तरं । निर्हृग्धेषु च लोकेषु वाजिरूपेण केशवः ॥ ब्रह्मणस्तु समा-
देशाद्देवानाद्भुतवानसौ । अङ्गानि चतुरो वेदान् पुराणान्यायविस्तरा ॥
मीमांसा धर्म्मशास्त्रञ्च परिगृह्णाथ सांप्रतं । सत्यरूपेण च पुनः कल्पा-
दाबुदकान्तरे ॥ अशेषमेतत्कथितमुदकान्तर्गतो विभुः । श्रुत्वा जगाद च
मुनिं प्रति देवांश्चतुर्मुखः ॥ प्रवृत्तिः सर्वशास्त्राणां पुराणस्याभवत्तदा ।
कालेनाग्रहणं दृष्ट्वा पुराणस्य तदा विभुः ॥ व्यासरूपी तदा ब्रह्मा संह-
रार्थं युगे युगे । चतुर्लक्षप्रमाणेन द्वापरे द्वापरे विभुः ॥ तदष्टादशधा
कृत्वा भूलोके स्मिन् प्रकाशयेत् । अद्यापि देवल्लोके तु शतकोटिप्र-
विस्तरं ॥ भूलोके च चतुर्लक्षं संक्षेपेण निवेशितं । ब्रह्मणाभिहितं सर्वं
यावन्मात्रं न वाचयेत् ॥ एतदेव च वै ब्रह्मा पात्रं लोके जगाद वै ।
सर्वभूताश्रयं तच्च पात्रमित्युच्यते बुधैः ॥ पात्रं तत् पञ्चपञ्चाशत् सहस्रा-

णीति पठ्यते । पञ्चभिः पर्वभिः प्रोक्तं संक्षेपात् व्यासकारितं ॥ पौष्करं
प्रथमं पर्वं यत्त्रोत्पन्नः स्वयं विराट् । द्वितीयं पर्वं तीर्थेच्च सर्वतीर्थं विचा-
रयेत् ॥ तृतीयं पर्वं स्वर्गश्च राजानो भूमिदक्षिणाः । वंशानुचरितञ्चैव
चतुर्थं परिकीर्त्तितं ॥ पञ्चमे मोक्षतत्त्वञ्च सर्वज्ञत्वं निगद्यते । पौष्क्रे
णवधा सृष्टिः सर्वेषां ब्रह्मकारिता ॥ देवतानां मुनीनाञ्च पितृसर्गस्त-
थापरः । द्वितीये पर्वतानाञ्च द्वीपाः सप्त ससागराः ॥ तृतीये रुद्रसर्गश्च
दक्षशापस्तथैव च । राज्ञां सम्भवश्चतुर्थे सर्ववंशानुकीर्त्तनं ॥ अपवर्गस्य
संस्थानं मोक्षशास्त्रानुकीर्त्तनं । ब्रह्मगीतानुकथनं पञ्चमे प्यनुकीर्त्तनं ।
सर्वमेतत्पुराणे स्मिन् कथयिष्यामि वो द्विजाः ॥ इदं पवित्रं यशसो
निधानमिदं पितृणामपि वल्लभं स्यात् । इदञ्च वेदेषु शुभाय नित्यमिदं
महापातकिभिश्च सेय्यं ॥ १ ॥

Capitum nomina haec: 1. Purāpāvatāras. 2. Śṛisṭi-
karaṇam. 3. sine titulo. 4. Viṣṇulakṣmyutpattis. 5.
Pulastyasanhitāyām Dakṣhayajnavidhvansanam. 6. s. t.
7. Manvantaravarṇanam. 8. Sūryavaṇṣakathanam. 9.
Sarvasādhāraṇo nāmādhyāyas. 10 (incipit in fol. 33^a).
Pitṛimāhātmyam. 11. Śṛāddhaprakaraṇam. 12. Yadu-
vaṇṣakīrtanam. 13. s. t. 14. Rudravratam. 15. Kṣhe-
travāsas. 16. Brahmayajne gāyatrīsaṅgrahas. 17. Gā-
yatrīvarapradānam. 18. Nandāprāchīmāhātmyam. 19.
Rishyalobhakathanam. 20 (fol. 102^a). Snānavidhis. 21.
Pushkaramāhātmye vratamāhātmyam. 22. Gaurīvra-
tam. 23. Angārakachaturthīvrata. 24. Rohiṇīvrata. 25.
Tadāgavidhis. 26. Vṛikṣharopana. 27. Vratamā-
hātmyam. 28. Viṣṇupadyutpattis. 29. s. t. 30 (fol.
143^a). Āśramavarṇanam. 31. Brahmayajnas. 32. Kṣhe-
mankaryutpattis. 33. Brahmāṇḍadānam. 34. Śūdra-
vadhas. 35. Rāmāgastyasamvādas. 36. Yajnarājasūya-
nivāraṇam. 37. Rāmabhadreṇa Vāmanapratishṭhā. 38.
Prādurbhāvas. 39. Daityasainyasya varṇanam. 40 (fol.
191^a). Padmodbhavaprādurbhāvas. 41. Devāsurasan-
grāme Tārakajayas. 42. s. t. 43. Hujus capitis finis
in codice indicatus non est. 44. s. t. 45. Guhotpattis.
46. s. t. rerum indicem continet.

Cod. 113. Bhūmikhanda. Foll. 209. Capp. 133. Inci-
pit: ऋषय ऊचुः ॥ शृणु सूत महाभाग सर्वज्ञत्वार्थकोविद । सन्देह
आगतो विद्वन् दारुणो बुद्धिनाशनः ॥ केचित् पठन्ति प्रह्लादं पुराणेषु
द्विजोत्तमाः । यत् स्वधर्म्माहितेनापि केशवः परितोषितः ॥ देवासुरं कथं
प्राप्नो हरिणा सह संयुगं । निहतो वासुदेवेन प्रविष्टो वैष्णवीं तनूं ॥

Capitum tituli hi: 1-4. s. t. 5. Indrābhishekas. 6.
Ditiśokapraśamas. 7. Śarīrakathanam. 8. s. t. 9. Diti-
sambodhanam samāptam. 10 (fol. 17^a). Daityatapa-
ṣcharyā. 11, 12. s. t. 13. Sumanāsamvādas. 14, 15.
Sumanopākhyānam. 16. Sumanopākhyāne pāpimara-
ṇam. 17. Sumanopākhyāne pāpapunyavivekas. 18-20.
s. t. 21 (fol. 31^b). Suvratotpattis. 22. Suvratapākhyā-
nam. 23. Aindrapadam. 24. Valadaityavadhas. 25, 26.
Vṛitavadhas. 27. Marudutpattis. 28. s. t. 29, 30.
Prithupākhyānam. 31 (fol. 47^a). 32. Veṇopākhyānam.